

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

accedere, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.

De interfecto ribus suarum coniugum.

23. q. 2. Inter
fectores.

His adiiciendum est de occisoribus suarum coniugum : de quibus Nicolaus Papa scribit Radulpho Bituricensi archiepiscopo : Interfectores suarum coniugum sine iudicio, (cum non addis adulterarum, vel aliquid huiusmodi) quid aliud habent sunt, quam homicidæ? ac per hoc ad poenitentiam redigendi: quibus penitus denegatur coniugium. Hic videtur Nicolaus permittere maritis, pro adulterio aut alio huiusmodi vxores suas interficere: sed ecclesiastica disciplina spiritali gladio, non materiali criminosos ferire iubet. Vnde idem Nicolaus, Inter hæc vestra sanctitas addere studuit, si cuius vxor adulterium perpetraverit, vtrum marito eius secundum mundanam legem interficere liceat.

23. q. 2. cap.
Quicumque
propriam.

Sed sancta Dei Ecclesia nunquam mundanis constringitur legibus: gladium non habet nisi spirituale. Item Pius papa: Quicumque propriam vxorem absque lege & sine causa interfecerit, aliamque duxerit, armis depositis publicam agat poenitentiam: & si contumax extiterit, anathematizetur usquequo consentiat.

DE VOTO.

DISTINCT. XXXVIII.

Nunc de voto inspiciamus. Votum est testificatio quædam promissionis spontanea: quæ Deo & de his quæ Dei sunt, proprie fieri debet: Sunt tamen & vota stultorum, quæ frangenda sunt.

De votorum differentiis.

Sciendum vero quod votorum aliud est commune, aliud singulare. Commune, ut illud quod in baptismo omnes faciunt, cum spondent renuntiare diabolo, & pompis eius: singulare ut cum aliquis sponte promittit seruare virginitatem, vel continentiam, vel aliquid huiusmodi. Item singulare votum, aliud est priuatum, aliud solenne. Priuatum

tum est, in abscondito factum: Solenne vero in conspectu Ecclesiæ factum. Item priuatum votū, si violetur, peccatū est mortale. Solenne vero violare, peccatum & scandalum est. Qui priuatum faciunt votum continentix, matrimonium contrahere non debent: quia contrahendo mortaliter peccant. Si tamen contraxerint, non separentur: quia probari non potest, quod occulte factum est. Qui vero solenniter vouent, nullatenus coniugiū inire queunt: quibus non solum nubere, sed & vel-
 le damnabile est. Vnde Aug. in coniugali vinculo si pudicitia seruetur, dominatio non timetur: sed in viduali continentia, & virginali excellētia virtus muneris amplioris expetitur: quia expetita, & electa, & vota oblata iā non solum capescere nuptias, sed etiam si non nubatur, nubere velle damnabile est. Aug. Vouētibus enim virginitatem vel viduitatem, nō solum nubere, sed etiam velle dānabile est. Quod Apostolus ostendit Thimotheo scribens, Adolescentiores viduas deuita: cū enim luxuritatæ fuerint, in Christo nubere volunt, id est, cum post votum continētix in deliciis egerint vitā, non dico nubunt: sed nubere volunt in Christo, quasi tunc non sit peccatum: sed quid sit ostēdit subdens. Habentes damnationē: & quare subdit, quia primam fidem irritam fecerunt, et si non nubendo, tamen volendo: vt voluntatem quæ à proposito cecidit, appareat esse damnatam, siue sequantur nuptiæ, siue non. Damnatur enim pro-
 polita fraus: damnantur tales, quia continentix si-
 dem primam irritam fecerunt, id est, votum, vel in voto violato fidem quam in baptismo professæ sunt. Si autē pro voluntate nubendi damnantur, constat si eam affectui mancipauerint, reuocandū id esse irritum, easq; arcendas redire ad propositū. Vnde Grego. Viduas à proposito recedētes viduitatis, super quib⁹ nos cōsuluiſti, credo te nosse à san-

*Lib. de bonis
viduitatis,
c. 9. to. 4.*

*Eodem ca. 9.
continuo.*

*Ibid. paulo
inferius.*

cto Paulo, nisi conuertantur, olim esse damnatas, & nos apostolica auctoritate damnandas, & à communionem fidelium atq; à liminibus Ecclesie arcendas fore censemus, vsquequo obediant episcopis suis, & ad bonum, quod coeperunt, inuit aut voluntarie reuertantur.

Ibidem continuo.

*Innocen. 1.
epist. 1. ad
Victricium
episcopum
Rothomagensem.*

Ibidem continuo.

*Innoc. c. 12.
Epist. eiusdem
epist. 2.*

De virginibus autem non velatis, si deuiauerint à prædecessore nostro Innocentio papa tale decretum habemus. Hæ quæ necdum sacro velamine tectæ, tamē in proposito virginali semper se simulauerunt permanere: licet velatæ non fuerint, tamen si nupserint aliquo tempore, his agenda poenitentia est: quia sponsio earum à Dño tenebatur. Si enim inter homines solet bonæ fidei contractus nulla ratione dissolui: quanto magis ista pollicitatio, quam cum Deo pepigit, solui sine vindicta non poterit? Item si virgines nondum velatæ taliter publica poenitentia puniuntur, & à cœtu fidelium vsq; ad satisfactionem excluduntur: quanto magis viduæ, quæ perfectioris ætatis, & maturioris consilij existunt, & habitum religionis assumpserunt: & deinde apostatauerunt, atq; ad priorem vomitum sunt reuersæ: à nobis & ab omnibus fidelibus, à liminibus Ecclesie, & à cœtu fidelium vsq; ad satisfactionem sunt eliminandæ, & carceribus tradendæ. Ex his apparet, virgines vel viduas voto continentie astrictas, siue fuerint velatæ siue non, nullatenus coniugium sortiri posse. Quod itidē de omnibus intelligendum est, qui continentiam uouerunt. Quod non ante erat licitum, post uotum fit illicitum. Non est igitur prætermittendum, quod Innocentius papa de uiduis & puellis decreuit, qui Christo spiritualiter nubunt: si postea publice nupserint, non eas admittendas esse ad poenitentiam, nisi hi quibus se iunxerant, de mundo recesserint. Si enim de omnibus hæc ratio custoditur, ut quæ-

cun-

cunq; viuentē viro alteri nupserit, adultera habe-
 atur, nec ei agendæ pœnitentiæ licentia concedi-
 tur, nisi vnus de illis fuerit defunctus: quanto ma-
 gis de illa tenenda est, quæ ante se immortalī spō-
 so coniunxerat, & post hoc ad humanas nuptias
 transmigravit? Attēde quod non solum coniugiū
 talibus negare videtur, sed et locum pœnitentiæ.
 Sed non ita intelligēdum est, vt aliquando exclu-
 dantur à pœnitentia, quæ digne pœnitentiā agere
 volunt: sed illæ non sunt admittendæ ad pœnitē-
 tiam, quæ ab incessus copula discedere noluerint:
 quia post religionis propositū non pōt Deo recō-
 ciliari per pœnitentiā, quæ ad habitum suæ pro-
 fessionis redire neglexerit. Tūc ille qui se cōiunxe-
 rat ei, defunctus erit, cū ab eius illicitis amplexib⁹
 hæc penitus recesserit. Cū ergo dicitur, eas non esse
 admittendas ad pœnitentiā, nisi quibus se iunxe-
 rant, de mundo recesserint, subaudiendū est, eis.
 Tunc n. eis viri de mundo recedunt & defungun-
 tur, cum ab eorum concupiscentia isti se alienant,
 quæ sensū similitudo subdita declarat & cōfirmat.

Quod grande malum sit adulterium. D

Cum vir & mulier legitime coniuncti sunt, con-
 stat alterū altero viuentē ad aliam non posse trās-
 ire copulam: alioquin adulterium cōmittitur: de
 quo Clemens Papa ait. Quid in omnibus peccatis *Clemens e-*
 adulterio est grauius? Secundum namq; in pœnis *pist. 2. ad*
 tenet locum, quæ primum illi habent, qui aberrāt *Iacobum.*
 à Deo. Grauiissime ergo peccant adulteri, grauius
 fornicarij, sed cunctis his grauius incestuosi: quos
 omnes transcendunt, contra naturam delinquen-
 tes. Vnde Aug. Adulterij malum vincit fornicatio- *Ca. 8. & 11.*
 nem, vincitur ab incestu. Peius n. est cum matre, *de bono con-*
 quam cum aliena vxore dormire: sed horū omniū *iug. tom. 6.*
 pessimum est, quod contra naturā fit: vt si vir mē-
 bro mulieris non ad hoc cōcesso vtatur: si execra-
 biliter fit in meretrice, sed execrabili⁹ fit in vxore.

Kkk 5 De

De illis qui post longam captiuitatem redeunt.

Hic quæritur de illis fœminis, quæ putantes viros suos interemptos, vel in captiuitate, vel ab ini qua dominatione nunquã liberandos, in aliorum coniugia trãsierunt: si illi qui putabantur periisse remeauerint, utrũ eis reddi debeant: & an secundi fornicati sint, & ipsæ reæ adulterij. De hoc Leo papa sic ait, Necessè est vt legitimarum fœdera nuptiarum reintegranda credamus: & remotis his, quæ hostilitas intulit, cuiq; id legitime reformetur, quod intulit, procurandumq; est, vt recipiat quisq; quod proprium est. Nec tamẽ culpabilis iudicetur, & quasi alieni iuris peruasor habeatur, q; personam eius mariti, qui iam non esse existimabatur, assumpsit. Sic enim multa, quæ ad eos, qui in captiuitatẽ ducti sunt, pertinebant, in ius alienũ transire potuerunt: & tamen plenæ iustitiæ est, vt eisdem reuersis reformentur. Ideoq; si viri post longam captiuitatẽ reuersi, ita in dilectione suarũ coniugum perseuerant, vt eas cupiant in suum redire consortium: dimittendum est, & inculpabile iudicandum, quod necessitas intulit: & restituentum, quod fides postulat. Sin autẽ aliquæ mulieres ita vt virorum posteriorum amore sunt captæ, vt malint his cohærere, quam ad legitimum transire consortium: merito sunt notandæ: ita vt ecclesiastica communione priuentur, quæ de re excusabili contaminationẽ criminis elegerunt. Redeãt ergo in suum coniugia statim: quia sicut mulieres, quæ ad viros suos reuerti noluerint, impiæ sunt habendæ: ita illæ quæ redeunt, merito sunt laudandæ. Ex his ostenditur, illos qui taliter iunguntur, vt credant virum interemptũ, per ignorantiam, aliquã excusationẽ habere de peccato: & tantum primã copulam esse legitimam, non secundam: veniam tamen habere, si careat opprobrio malæ voluntatis. Sed si quis relictã in patria sua vxore in lógiam

*Leo p. p. p.
77. Niceta
episco.
Aquilensis.*

quam abiens regionē aliam ducat vxorem, deinde poenitētia ductus eam dimittere velit, asserens se aliam habuisse, quæ viuit: nec ecclesia permittat, quæ quod ille asserit, ignorat: quaritur an hæc secunda copula sit coniugū? Sane dici pōt, non esse coniugium, & mulierē de crimine excusari per ignorantiam, virum autē adulterium admisisse. Sed ex quo ad primam redire volens nec valens, cogitur ecclesie disciplina hāc tenere, incipit excusari per obedientiā & timorem, de hoc quod poscenti mulieri debitū reddit, à qua ipse nunquam poscere debet: & sic de aliis huiusmodi sentiendum est.

DE DISPARI CULTU.

DISTINCT. XXXIX.

A

Post hæc de dispari cultu videndum est, hæc est enim vna de causis, quibus personæ illegitimæ sunt ad contrahendum matrimonium. Nō enim licet Christiano cum gentili vel Iudæa inire cōiugium: quia etiam in veteri testamento prohibitū est, fideles viros infideles ducere vxores: Dño dicente: Non accipias vxores de filiabus alienigenarum filiis tuis, ne traducant eos post Deos suos. Iuxta hoc Dñi præceptum Iudæorum coniugia cū alienigenis inita Esdras separauit. Hoc idem est in nouo testamento seruatur. Vnde Aug. Ne nubat femina, nisi suæ religionis viro: vel ne vir talem ducat vxorem. Id enim, vt dicis, iubet Dñs, docet Apostolus, vtrunq; præcipit testamētum. Itē Ambr. Caue Christiane gētili vel Iudæo filiam tuam tradere: caue ne gentilem vel Iudæam vel alienigenā, id est, hæreticam, & omnem alienam à fide tua, vxorem accersas tibi. Item, Si quis Iudææ, siue Christiana Iudæo, siue Iudæa Christiano carnali consortio misceatur, quicumque tantum nefas admitterit, à Christiano cœtu protinus segregetur. Ex his aliisq; pluribus testimoniis apparet, non posse contrahi coniugium ab his, qui sunt diuersæ religionis & fidei.

Exod. 24.

Deut. 7.

Esdras. 10.

Lib. 1. de

adult. con-

iug. c. 21. t. 6.

Amb. ca. 9.

lib. 1. de

Abraham.

Exod. 34.

1. Cor. 7.

Ex concilio

Vrbansenf.

2. Cor. 7.

De